

ජාතක කතා සාහිත්‍යයෙන් නිරූපිත දිසාපාමොක් ගුරු භූමිකාව පිළිබඳ විමසුමක් වාරංගා, ජේ. එම්. එන්. එම්.¹

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය අතුරෙහි ගුරු භූමිකාවට හිමිවන්නේ සුවිශේෂ ස්ථානයකි. මේ පිළිබඳ ව පෙරදිග සාහිත්‍යයේ මෙන් ම අපරදිග සාහිත්‍යයේ ද විමසුමට බඳුන් වී ඇත. පෙරදිග සාහිත්‍යය හා සම්බන්ධ ජාතක කතාවලින් ගුරු භූමිකාව පිළිබඳ කරුණු අනාවරණය කර ගත හැකි ය. ඒ අනුව මෙම පර්යේෂණයෙන් ජාතක කතා සාහිත්‍යයෙහි නිරූපිත දිසාපාමොක් ආචාර්යවරයාගේ භූමිකාව අධ්‍යයනයට ලක් කෙරේ. භාරතයේ ප්‍රමුඛ අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථානයක් වන තක්සලාව හා එහි අධිපතිත්වය දැරූ දිසාපාමොක් ආචාර්යවරයාගෙන් ශිල්ප ඉගෙන ගන්නා බෝසතුන් පිළිබඳ පැවසෙන ජාතක කතා ගණනාවක් ම හමුවන අතර බෝසතුන් දිසාපාමොක් ආචාරීන් වශයෙන් සිටි බව කියැවෙන ජාතක කතා ද කිහිපයකි. විශේෂයෙන් ම පැරණි අධ්‍යාපනය, ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයට වඩා සදාචාර හා ආධ්‍යාත්මික වර්ධනයට යොමු වූ බවක් ජාතක කතා අධ්‍යයනයෙන් ගම්‍යමාන වේ. බරණැස් නුවර සිට තක්සලාව දක්වා වූ ගමන් මාර්ගය දීර්ඝ වුව ද කාලයට උචිත අධ්‍යාපනයක් ලබා දීමේ අරමුණින් ප්‍රභවරු තම දරුවන් යුහුසුලු ව ඒ සඳහා යොමු කරන්නට වූහ. දිසාපාමොක් ආචාර්යවරයාගේ ආකර්ෂණීය ඉගැන්වීම් රටාව, ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාව, උපායශීලීත්වය, මන්ත්‍ර ශාස්ත්‍රයේ පාරප්‍රාප්ත වීම ආදී වූ අත්‍යුදාර ගති ලක්ෂණ රැසක් මෙන් ම දුර්ගුණ කිහිපයක් ද ජාතක කතාවල පිළිබිඹු වී ඇත. මෙම අධ්‍යයනය එම ජාතක කතා අතුරින් ‘අකාලරාවී ජාතකය, තිලමුට්ඨි ජාතකය, බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකය, සීලවිමංසන ජාතකය, වුල්ල ධනුග්ගහ ජාතකය, දරිමුඛ ජාතකය, අසාතමන්ත ජාතකය, වාරණ ජාතකය, නාමසිද්ධි ජාතකය, අසදිස ජාතකය, අනභිරති ජාතකය, සාධුසීල ජාතකය හා මූලපරියාය ජාතකය’ යන කතාවන්ට පමණක් සීමා වේ. මේ සඳහා ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය උපයෝගී කර ගැනෙන අතර කරුණු සන්සන්දනය සඳහා අදාළ අවස්ථාවන්හි ජාතක අට්ඨ කතාව ද ආශ්‍රය කෙරේ. ඒ අනුව දිසාපාමොක් ආචාර්යවරයාගේ ගුරු භූමිකාව කෙසේ නිරූපණය වන්නේ ද යන්න සාධක සහිත ව අධ්‍යයනය කිරීම මෙහි දී සිදු වේ.

ප්‍රමුඛ පද : ගුරු භූමිකාව, ජාතක අටුවාව, ජාතක කතා, දිසාපාමොක්, ගුරු භූමිකාව

1 ශාස්ත්‍රවේදී (විශේෂ) දෙවන වසර. සිංහල අධ්‍යයනාංශය. nisharacharanga@gmail.com